

KÖŞE YAZARLARININ KALEMİNDEN ÇAĞDAŞ TÜRK BASINININ EVLİYA ÇELEBİ ALGISI: CUMHURİYET VE MİLLİYET GAZETELERİ ÖRNEĞİ

Eminalp MALKOÇ

İstanbul Teknik Üniversitesi, Atatürk İlkeleri Ve İnkılâp Tarihi Bölümü, İstanbul / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Basın, Cumhuriyet Gazetesi, Evliya Çelebi, Milliyet Gazetesi, Seyahatname.

ÖZET

Tarihsel, coğrafi, etnik ve teknik açılardan başka kaynaklarda kolay karşılaşılamayan bilgilerle dolu olan amatör seyyah Evliya Çelebi'nin eserinde pek çok insan, yer ve olaya rastlanmaktadır. Evliya Çelebi, 17. yüzyıl tarihli Seyahatnamesi'nin renkliliğinin paralelinde çizgi filmlerden belgesellere uzanacak düzeyde farklı projelere esin kaynağı olmuş ve günümüze kadar etkisini sürdürmüştür. Evliya Çelebi ile Seyahatnamesi, Türk basınının da kullandığı temalar arasında yer almış; hatta gazete köşelerinin ön planda tutulan fenomenlerinden biri olmuştur. *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gibi gazetelerin dünden bugüne uzanan panoramaları içinde Evliya Çelebi ve Seyahatnamesi, M. Turhan Tan, Burhan Felek, Refii Cevat Ulunay, Melih Aşık, Taha Akyol gibi birçok köşe yazarı tarafından gazete sütunlarına taşınmıştır. Köşe yazarlarının başvuru kaynakları arasına giren Seyahatname, coğrafya, tarih, folklor ve birçok alan ya da disiplinle ilişkili olarak değerlendirilmiştir. Evliya Çelebi ile eserinin geçtiği gazete pasajları, Seyahatname'nin Türkiye'de basılması çalışmalarından, çok gezen siyasilerin meşhur seyyahla özdeşleştirilmesine, turizme, spora, iktidarda bulunanlardan geçinmeyi alışkanlık haline getirenlere, 20. yüzyıl sonlarında Balkanlarda yaşanan politik sorunlara ve aslında daha birçok farklı konuya yayılacak şekilde geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Yazarların Evliya Çelebi ve *Seyahatname* eksenli aktarım ya da yorumları, ünlü gezgin ile eserini, günümüz yaşantısına ve değerlerine ulaşabilmek, bunlara tanı koyabilmek veya karşılaştırma yapabilmek açısından bir çıkış noktası haline getirmektedir. Bu bağlamda *Seyahatname*'deki anlatı, nerden nereye geldiğini göstermek, son döneme yönelik olguları somutlaştırabilmek ve bir takım sonuçlar çıkarabilmek için bir kriter haline dönüşmekte ya da dönüştürülmektedir. Böylece günümüze yönelik algıyı etkilemektedir. Diğer yandan yayın organlarında ulaşılan bulgular, medyanın Evliya Çelebi'yi nasıl algıladığını gösterirken aynı zamanda kamuoyunun algılama şekline yönelik fikir vermektedir. Bu çalışma, Evliya Çelebi ve *Seyahatnamesi*'nin iki gazetenin köşe yazarları aracılığı ile basın düzlemine nasıl taşındığını ve ünlü gezginin modern Türk basını üzerindeki etkisini örneklemek amaçlıdır.